

distas» (*Excursions*, p. 6), i Coromines en *La Vida austera*: «A la botiga de *quinquillaire* de la cantonada venien uns esclops de sola» (3.ª ed., p. 52.19). Notem, a més, que JCor. registra al terme de Móra d'Ebre el topònim *Serrat del Cancallaire*, en forma de crestella-⁵ ra, no molt important, però allunyat de la vila (entre 4° 18 × 41° 05 i 4° 15 × 41° 06), que podria venir del nom de persona, si bé és molt dubtós; anota, a més, el nom de lloc *Quenquiller* a Ontinyent (Vall d'Albaida), forma evidentment amb metàtesi vocàlica.

Del francès són també manlleus el cast. *quincalla* (recollit en *DACEsp.* des de 1820), pres potser pel con-¹⁰ ducte català (*DECH* IV, 731a51ss.), i l'it. *chincaglia* (ja usat per F. Redi, S. xvii), *chincagliere* (S. xviii): Schiaffini, *Momenti Storia Ling. It.*, 110.

Com hem dit, en francès el mot és de formació onomatopeica, si bé, com fa constar JCor. (*DECH* IV, 731a60ss.), no es pot assegurar si d'onomatopeia crea-¹⁵ da en francès o si pres del neerlandès o fins i tot del francès, atès que en les llengües germàniques el grup *klingen-klinken* 'dringar, ressonar', encara que també d'onomatopeic, és antic i ben arrelat. El *FEW* distingeix entre *quincaille*, onomatopeia francesa (II, 785), i *clenche* 'picaporta' (II, 786) que clarament degué pen-²⁰ dre's del francès.

DERIV.: *Quincallaire* [variant *quinquillaire*, se-²⁵ gle xviii, *quinquiller*, en doc. de 1477; vegeu la docu- mentació, supra]. *Quincalleria* [1467, *quinquilleria*, des de c. 1460, veg. la documentació, supra].

Notem a més el men. *requincar* 'adornar excessiva-³⁰ ment, d'una manera carregada o complicada', «Mira quin canterano més *requincat*», recollit a Ciutadella (*AlcM*); d'on amb encruament amb *quincalla* es va formar *requincalla*, que el *DAG.* recull, sense precisar el lloc, amb el sentit de 'retòrica' amb interrogació:³⁵ potser s'ha d'entendre 'ornament retòric' (cf. *requincadura*, infra); *AlcM* en dóna exemples de Sagarra («Aquells senyors --- van sortir a la llum del dia amb la *requincalla* de llurs escuts») i de JPla («Cambrade bany --- completa, amb tota la *requincalla*»), i l'en-⁴⁰ tén com 'conjunt de coses vistoses o sonores, però de poc valor'; deu significar poc més o menys la mateixa cosa en el següent passatge d'Em Vilanova: «noi, fas molta fressa ab aquesta *requincalla* que't penja» (*EFa-
mília*, 108). De *requincar* surt *requincadura* 'adorn
complicat; dibuix de corbes entrelaçades', usual a
Men. (*AlcM*), que cita de Camps i Mercadal: «Això
que sembla una *requincadura*, una contrassenya, un je-
rogífic» (*Folk. Men.* II, 65); en aquest autor trobem
a més: «--- quand es pensament queda clòs per ell ma-⁴⁵
teix (si val es mot), i no va a manllevar *requincadures*.
Exemples: Déu no ha errat, ni pot errar» (ib. I, 274),
on significa clarament 'adorn retòric inútil'. Les for-
mes *requincar* i *requincalla* s'enllacen evidentment
amb el fr. mj. i mod. *se requinquer* «se réajuster dans
sa toilette» (1611), fr. mod. «se pavaner, se donner
des airs», fr. dial. *requinquiller*, *requinquillié*, oc. mod.
requincar (1694) id., prov. *requinquilba*, lim. *requin-
quilbar*, bearn. *requinquilhá* «dresser avec fierté» etc.
(veg. *FEW* II, 785-86, s. v. *klink*-). Aquest darrer dic-⁵⁰

cionari no precisa com s'hauria format *requinquer/re-
quincar* dins aquesta família: potser el punt de partida
fos, al capdavant, *requinquiller/requincalbar* 'adornar
excessivament' i *requinquer/requincar* formacions per
regressió.

Quincenis, en el context *drap de quincenis* figura
en doc. de Mall. de 1387 citat pel *DAG.* («Vànova de
drap de *quincenis* de Barberia»); notem, a més, *quin-
zena*, nom d'una tela, en la Tarifa de teles de Bna.,
1534 (*DAG.*); evidentment el nom es deu al nombre
de fils que l'ordim contenia; comp. *catorzè*, com a nom
de drap en doc. de 1448, i aquest amb *setzè* i *dotzè*
en un doc. de 1704 de Bna., veg. *catorzè* (*QUATRE*)¹⁵

Quincunci, *quincuncial*, *quindecàgon*, V. *cinc*
Quinentos, en l'expressió mall. *haver-hi quinentos*
'haver-hi sorolls, baralles', com en aquest passatge ci-
tat de la revista «L'Ignorància», c. 1880 («De bon
dematí ja m'han vingut a incomodà per dir-me qu'a
sa plassa *hey havia quinentos* ---») i *tenir quinentos*
'tenir discussions' en altres dos citats per *AlcM* de
P. d'A. de Peña (aquest escriu un cop *quinentos*),
deu ser, com suggereix *AlcM*, de l'expressió pop. i
fig. cast. *esos son otros quinentos* en el sentit de 'un
altre despropòsit' (*DACEsp.*), usada entre els castellans
en les discussions.

Quinina, *quinisme*, V. *quina* *Quindccio* o *quindò-
cius* 'temporal de vent molt fort a la mar', usats per
JRuyra i en la revista mall. «L'Ignorància», c. 1880
(*AlcM*), amb *equinoxi* [*kinósi*] 'qualsevol vent en la
seva major impetuositat', recollit a Cadaqués (*BDC* II,
80), són aplicacions vulgars mariners d'*equinocci*
(*IGUAL*).

Quinolina, *quinona*, V. *quina* *Quinquagenari*,
quinquagèsim, *quinquennal*, *quinquenni*, V. *cinc*

QUINQUÉ, 'llum de ble', pres del fr. *quinquet*,
pròpiament nom de la persona que primer fabricà
aquesta mena de llum. □ 1.ª doc.: Lab. 1840 (*quin-
quer*); el fr. *quinquet* des de 1789.

La grafia *quinquer* que trobem en Lab. 1840 és la
que es dóna en el *DOrt.* i *DFa.* i a base d'aquests en
alguns escriptors, però fou rectificada com *quinqué* en
les darreres edicions del *DFa.* Com ho fa constar *AlcM*
el mot es pronuncia sense -r en tot el domini lin-
güístic.

Quinqueta (*fer sa* ---), men. 'fer la guitza (a algú)',
AlcM, que en dóna un exemple de Ruiz i Pablo: molt
probablement de creació expressiva.

Quinquilaina, *quinquillaina*, V. *tintilaina* *Quinquil-
laire*, *quinquiller*, *quinquilleria*, V. *quincalla* *Quin-
quina*, V. *quina* *Quinsevol*, *quinsevulla*, V. *quin*, -a
Quint, *quinta*, *quintà* 'camp de conreu', *quintada*,
quintaessència, *quintaessenciar*, *quintal*, adj. V. *cinc*
Quintal 'pes', V. *quintar* *Quintal* 'cantal', *quintalada*
'cop donat amb un cantal' (Eiv.), amb tancament vo-